

Sygn. akt III AUa 904/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 czerwca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący – Sędzia: SA Magdalena Kostro-Wesołowska (spr.)

Sędziowie: SA Magdalena Tymińska

SO del. Anita Górecka

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Kapanowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 czerwca 2019 r. w W.

sprawy Przedsiębiorstwa (...) Spółki z o.o. w likwidacji w W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

z udziałem zainteresowanych: W. A., C. B., K. B., J. B., M. B., K. C., M. C. (1), M. D., E. D., Z. G., J. J., R. J., T. K., K. K., A. K., H. K., Z. K., M. K., J. K., R. K., Z. L., W. L., A. L., G. Ł., M. Ł., D. M., S. M., J. M. (1), D. Z. (1), T. M., J. M. (2), P. M., M. M. (1), K. O., J. O., R. P., M. P., S. P. (1), J. P. (1), P. P., G. P. (1), S. P. (2), G. P. (2), S. P. (3), E. P., S. R., S. S. (1), A. S., M. S., R. S., Ł. S., W. Ś., P. T., B. W., S. W. (1), S. W. (2), P. W., T. Z., D. Z. (2) i S. Z.

o stwierdzenie nieważności decyzji

na skutek apelacji Przedsiębiorstwa (...) Spółki z o.o. w likwidacji w W.

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 27 stycznia 2017 r. sygn. akt VII U 1465/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od Przedsiębiorstwa (...) Spółki z o.o. w likwidacji w W. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. kwotę 8100 (osiem tysięcy sto) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej.

Anita Górecka Magdalena Kostro-Wesołowska Magdalena Tymińska

III AUa 904/17

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie z odwołania Przedsiębiorstwa (...) z siedzibą w W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z 20 lipca 2016 r., z udziałem W. A., C. B., K. B., J. B., M. B., K. C., M. C. (2), M. D., E. D., Z. G., J. J., R. J., T. K., K. K., A. K., H. K., Z. K., M. K., J. K., R. K., Z. L., W. L., A. L., G. Ł., M. Ł., D. M., S. M., J. M. (1), T. M., J. M. (2), P. M., M. M. (1), K. O., J. O., R. P., M. P., S. P. (1), J. P. (1), P. P., G. P. (1), S. P. (2), G. P. (2), S. P. (3), E. P., J. P. (2), S. R., S. S. (1), A. S., M. S.,

R. S., Ł. S., W. Ś., P. T., B. W., S. W. (1), S. W. (2), P. W., T. Z., D. Z. (2), S. Z., D. Z. (1), wyrokiem z 27 stycznia 2017 r. oddalił odwołanie. Rozstrzygnięcie zapadło na podstawie następujących ustaleń i ich prawnej oceny. W dniu 7 stycznia 2008 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wydał decyzję nr (...), stwierdzającą istnienie należności z tytułu nieopłaconych składek bądź składek opłaconych po terminie lub w niepełnej wysokości na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych przez Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. na łączną kwotę zadłużenia w wysokości 309.931,50 zł. Na zadłużenie złożyły się następujące kwoty:

1) na ubezpieczenia społeczne – za miesiące: listopad 2000 r., czerwiec 2001 r., październik 2001 r., za okres od czerwca 2002 r. do lipca 2003 r. w łącznej kwocie 266.170,96 zł, w tym: należność główna - 251.218,16 zł, koszty egzekucyjne - 14.900 zł, koszty upomnień - 52,80 zł; 2) na ubezpieczenie zdrowotne - za okres od grudnia 2002 r. do lipca 2003r. w łącznej kwocie 30.730,56 zł, w tym: należność główna - 29.315,06 zł, koszty egzekucyjne - 1.397,90 zł, koszty upomnień - 17,60 zł; 3) na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych - za miesiąc wrzesień 2001 r., za okres od lutego do marca 2002 r. i od października 2002 r. do lipca 2003 r. w łącznej kwocie 13.029,98 zł, w tym: należność główna - 12.401,08 zł, koszty egzekucyjne - 611,30 zł, koszty upomnień - 17,60 zł (okoliczności bezsporne). Powyższa decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych została zaskarżona w drodze odwołania przez Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. wniesionego w dniu 8 lutego 2008 r. do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie za pośrednictwem organu rentowego. Sprawie nadano sygnaturę akt VII U 1106/09. Sąd Apelacyjny wyrokiem z 22 lutego 2011 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga zapadły w w/w sprawie w dniu 23 marca 2010 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Przy ponownym rozpoznaniu sprawie nadano sygnaturę akt VII U 486/11. Sąd Okręgowy wydał w tej sprawie w dniu 9 kwietnia 2014 r. wyrok częściowy, który wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 5 listopada 2015r. został zmieniony i oddalono odwołanie (kopie odpisów wyroków Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 5 listopada 2015 r. i Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z 9 kwietnia 2014 r., okoliczności bezsporne). Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w likwidacji złożyło do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wnioski z 27 maja 2016 r. o stwierdzenie nieważności decyzji organu rentowego z 7 stycznia 2008 r., znak: (...) (wniosek z 27 maja 2016r. - nieoznaczona karta a. r.). W dniu 20 lipca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wydał zaskarżoną decyzję nr (...), znak: (...), o odmowie wszczęcia postępowania w przedmiocie wniosku Przedsiębiorstwa (...) z 27 maja 2016 r. o stwierdzenie nieważności decyzji z 7 stycznia 2008 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy powołał się na treść art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (aktualnie jednolity tekst: Dz. U. z 2019 r. poz. 300, dalej jako: ustawa systemowa) wskazując, że podlegać unieważnieniu mogą tylko takie decyzje ostateczne ZUS, od których nie wniesiono odwołania do właściwego sądu, a ponieważ decyzja będąca przedmiotem wniosku została poddana kontroli Sądu, to stwierdzenie jej nieważności jest niedopuszczalne (decyzja ZUS z 20 lipca 2016r. - nieoznaczona karta a. r.). Odwołujące się Przedsiębiorstwo (...) wniosło o uchylenie skarżonej decyzji w całości i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie na jego rzecz od organu rentowego kosztów postępowania według norm przepisanych. Zaskarżonej decyzji odwołujący się zarzucił: 1) naruszenie art. 123 ustawy systemowej w zw. z art. 7, art. 8 i art. 107 § 1 k.p.a. poprzez: a) niepodjęcie przez organ rentowy wszelkich kroków niezbędnych do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, w szczególności poprzez odmowę podjęcia postępowania, b) nieprzeprowadzenie postępowania w taki sposób, aby pogłębiać zaufanie obywateli do organów Państwa oraz świadomość i kulturę prawną obywateli,

c) niepowołanie wszystkich powszechnie obowiązujących przepisów, które legły u podstaw wydania decyzji, d) niepodanie prawidłowego rozstrzygnięcia w zaskarżonej decyzji; 2) naruszenie art. 83a ust. 2 ustawy systemowej poprzez jego zastosowanie mimo braku zaistnienia do tego przesłanek, 3) naruszenie art. 156 k.p.a. poprzez odmowę wszczęcia postępowania mimo istnienia w tym przedmiocie przesłanek.

W uzasadnieniu odwołania odwołujący się wyjaśniał, że dochodził w organie rentowym stwierdzenia nieważności decyzji z 7 stycznia 2008 r., nr (...) ustalającej istnienie należności z tytułu nieopłaconych składek na koncie nieistniejącego obecnie oddziału spółki w W.. Organ rentowy nie podjął czynności mających na celu proceduralne zakończenie sprawy w stosunku do oddziału, który był uznawany za płatnika składek. W ocenie odwołującego się organ

rentowy powinien był umorzyć postępowanie w stosunku do oddziału w W. i przenieść zobowiązanie na wnioskującego na zasadzie następcy prawnego. To nie odwołujący się, lecz jego oddział, był przez organ rentowy traktowany jako płatnik składek. Jednocześnie zdaniem odwołującego się wydanie decyzji z 7 stycznia 2008 r. w przedmiotowej sprawie stanowi potwierdzenie prawne czynności faktycznej, że Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. stało się następcą oddziału spółki w W. w rozumieniu ustawy systemowej. Zaległe składki były zaksięgowane na koncie oddziału w W. i dopiero po wydaniu tej decyzji zostały zaksięgowane na koncie spółki, tym samym w ocenie odwołującego się, organ rentowy stwierdził istnienie należności z tytułu nieopłaconych składek na jego koncie, jednakże stwierdzenie to nie zostało poparte przez organ przeprowadzonym postępowaniem dowodowym. Z tych też względów wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji z 7 stycznia 2008 r. należało uznać za zasadny, gdyż decyzja ta, wedle odwołującego się, jest obciążona kwalifikowaną wadą materialną skutkującą koniecznością wyeliminowania jej z obrotu prawnego. Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego odwołujący się podniósł argument, że w takim przypadku, jak w przedmiotowej sprawie, nie ma możliwości zastosowania art. 83a ustawy systemowej, gdyż stwierdzenie nieważności decyzji jest również możliwe, gdy orzeczenie zostało wydane w postępowaniu odwoławczym (odwołanie z 17 sierpnia 2016 r., k. 2-4 a. s.). W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy wyjaśnił, że jeden z oddziałów odwołującego się - oddział w W. - został zgłoszony jako płatnik składek i prowadził działalność od 1 stycznia 2000 r. do 1 lipca 2003 r. W okresie działalności oddział zatrudniał pracowników, za których powstało zadłużenie w wyniku nieopłacania składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Zadłużenie to zostało wykazane w decyzji z 7 stycznia 2008 r. W związku ze złożeniem przez płatnika składek wniosku o umorzenie należności z tytułu nieopłaconych składek w dniu 8 stycznia 2008 r. oraz odwołaniem się od powyższej decyzji w sprawie toczyło się postępowanie ostatecznie zakończone oddaleniem odwołania na mocy wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 5 listopada 2015 r. W oparciu o powyższe organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 83a ust. 2 ustawy systemowej nie mógł uwzględnić wniosku odwołującego z 27 maja 2016r. o stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 7 stycznia 2008 r., gdyż od decyzji tej zostało już wniesione odwołanie. Sąd Okręgowy, jak wskazał, ustalił stan faktyczny na podstawie dowodów z dokumentów dołączonych do akt sprawy, które nie budziły zastrzeżeń Sądu. Co istotne, według Sądu, stan faktyczny w sprawie był w zasadzie bezsporny, spór w całości dotyczył odmiennej interpretacji przepisów prawa prezentowanej przez strony postępowania. Przy takich ustaleniach Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne i jako takie podlegające oddaleniu.

Sąd zważył, że strona odwołująca się wystąpiła z żądaniem uchylenia zaskarżonej decyzji odmawiającej wszczęcia postępowania w przedmiocie wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji z 7 stycznia 2008 r. i przekazania sprawy organowi rentowemu do ponownego rozpoznania, zarzucając organowi rentowemu wydanie decyzji o odmowie wszczęcia postępowania z naruszeniem szeregu przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego oraz w oparciu o art. 83a ust. 2 ustawy systemowej, niezasadnie zastosowany w realiach przedmiotowej sprawy. Z powyższym nie zgodził się organ rentowy, powołując się na treść art. 83a ust. 2 ustawy systemowej i wskazując, iż wobec zaskarżenia decyzji z 7 stycznia 2008 r. w drodze odwołania nie ma możliwości uwzględnienia wniosku odwołującej się o stwierdzenie jej nieważności.

Przed zasadniczymi rozważaniami Sąd Okręgowy wskazał, że podniesione przez stronę odwołującą się żądanie uchylenia skarżonej decyzji i przekazania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych sprawy do ponownego rozpoznania, nie może zostać uwzględnione z braku ku temu podstawy prawnej w przepisach kodeksu postępowania cywilnego dla sądu pierwszej instancji. W myśl art. 477¹⁴ k.p.c. zasadniczą rolą sądu ubezpieczeń społecznych jest merytoryczne rozpoznanie kwestii objętych zaskarżoną decyzją i wydanie bądź to orzeczenia o zmianie tej decyzji i orzeczenie co do istoty sprawy, bądź oddalenie odwołania, jeżeli nie ma podstaw do jego uwzględnienia (§ 1 i 2). W drodze wyjątku od powyższych reguł kodeks postępowania cywilnego przewiduje możliwość uchylenia decyzji organu rentowego i przekazania do ponownego rozpoznania w dwóch przypadkach: określonym w art. 477¹⁴ § 4 k.p.c., to jest w sprawie o świadczenie z ubezpieczeń społecznych, do którego prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji albo stwierdzenia stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, jeżeli podstawą do wydania decyzji stanowi orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub orzeczenie komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i odwołanie od decyzji opiera się wyłącznie na zarzutach

dotyczących tego orzeczenia, oraz w sytuacji określonej w art. 477^{14a} k.p.c., to jest w przypadku orzekania przez sąd drugiej instancji, który może uchylić wyrok sądu pierwszej instancji i poprzedzającą go decyzji organu rentowego. Żadna z opisanych powyżej sytuacji w sprawie nie występuje. Z tych też względów Sąd Okręgowy uznał, że nie miał żadnych przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego podstaw do wydania orzeczenia zgodnie z żądaniem odwołującego się. Niezależnie od powyższego Sąd Okręgowy zaznaczył, że nie jest związany wnioskami strony co do tego, jakie rozstrzygnięcie ma zapaść. Zgodnie z art. 476 § 2 k.p.c. sprawą z zakresu ubezpieczeń społecznych jest sprawa, w której wniesiono odwołanie od decyzji organu rentowego, zatem zakres i przedmiot rozpoznania sądowego wyznacza treść skarżonej decyzji, a sąd rozstrzyga o jej prawidłowości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 stycznia 2010 r., II UZ 49/09). Rolą Sądu Okręgowego jako sądu odwoławczego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest więc dokonanie analizy zaskarżonej decyzji pod kątem jej prawidłowości. Z uwagi na to, że odwołujący się we wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji oraz w odwołaniu powołuje się na przepis art. 156 k.p.c., to wstępnie Sąd Okręgowy podkreślił, iż stosownie do art. 123 ustawy systemowej, w sprawach uregulowanych ustawą stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Przepis ten skorelowany jest z art. 180 § 1 k.p.a., w myśl którego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych stosuje się przepisy kodeksu, chyba że przepisy dotyczące ubezpieczeń ustalają odmienne zasady postępowania w tych sprawach. Odnosząc powyższe do okoliczności sprawy i zarzutów strony, Sąd stwierdził, że w zwykłym postępowaniu administracyjnym do żądania stwierdzenia nieważności decyzji z reguły zastosowanie ma przepis art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a. Jednakże wobec szczególnej regulacji i ustroju odwoławczego nie może on mieć bezpośredniego zastosowania w sprawach z ubezpieczenia społecznego (art. 180 k.p.a.; art. 123 i art. 83 - 83a ustawy systemowej). Brak możliwości stwierdzenia nieważności decyzji nie oznacza, że w sprawach z ubezpieczenia społecznego (emerytalnego) ustawodawca w ogóle nie dopuszcza istnienia wadliwych decyzji skutkiem naruszenia prawa materialnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 maja 2007 r., III UK 6/2007).

Zdaniem Sądu Okręgowego, chybione są zarzuty naruszenia art. 83a ust. 2

ustawy systemowej. W myśl art. 83a ust. 1 ustawy, prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Przepis ten nie określa granic czasowych wydania decyzji w przedmiocie ponownego ustalenia prawa lub zobowiązania stwierdzonego decyzją organu rentowego, co oznacza, że może ona być wydana w każdym czasie, jeżeli zostaną spełnione przesłanki wskazane w tym przepisie (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 2 kwietnia 2009 r., III UK 86/08, OSNP 2010 nr 21-22, poz. 268 oraz z 9 marca 2011 r., III UK 86/10). W rozpatrywanej sprawie przesłanki z art. 83a ust. 1 ustawy systemowej nie zostały jednak spełnione, ponieważ składając wniosek z 27 maja 2016 r. Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. w likwidacji nie przedstawiło żadnych nowych dowodów ani nie ujawniło okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, które miałyby wpływ na zobowiązanie z tytułu składek i na podmiot za to zadłużenie odpowiedzialny. We wniosku z 27 maja 2016 r. wnioskodawca przedstawia jedynie własną ocenę i argumentację, i do tego taką, która była podnoszona w postępowaniu dotyczącym odwołania od decyzji z 7 stycznia 2008r., i która nie spotkała się aprobatą. Ponadto argumentacja ta, pomijając jej nieuwzględnienie, była powoływana już wcześniej, zatem element „nowości”, o jaki chodzi w art. 83a ust. 1 ustawy systemowej, nie występuje.

Dodatkowo Sąd Okręgowy wskazał, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych ostateczna decyzja organu rentowego staje się prawomocna, po pierwsze, z upływem terminu do jej zaskarżenia do sądu ubezpieczeń społecznych (decyzja niezaskarżona), po drugie, wtedy, kiedy sąd ubezpieczeń społecznych prawomocnym wyrokiem oddali odwołanie. W obu tych sytuacjach ustawodawca przewidział odrębny tryb postępowania w art. 83a ustawy systemowej. W przypadku decyzji niezaskarżonej do sądu organ rentowy ma uprawnienie do samodzielnego ponownego ustalenia prawa lub zobowiązania (ust. 1), natomiast

jeśli sprawa została zakończona prawomocnym wyrokiem sądu, organ rentowy może wydać samodzielnie decyzję tylko na korzyść strony, w przeciwnym razie musi wystąpić do sądu z wnioskiem o wznowienie postępowania (ust.

3). Natomiast przewidziana w art. 83a ust. 2 ustawy systemowej możliwość zmiany, uchylecia lub unieważnienia z urzędu decyzji ostatecznych, od których nie zostało wniesione odwołanie na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego (powinno być cywilnego, oczywista omyłka), odnosi się do art. 154 k.p.a. (decyzja ostateczna, na mocy której żadna ze stron nie nabyła prawa, może być w każdym czasie uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony), art. 155 k.p.a. (decyzja ostateczna, na mocy której strona nabyła prawo, może być w każdym czasie za zgodą strony uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przepisy szczególne nie sprzeciwiają się uchyleciu lub zmianie takiej decyzji i przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony) oraz art. 156 k.p.a. (stwierdzenie nieważności decyzji). W tym kontekście, odnosząc się również do art. 83a ust. 2 ustawy systemowej, Sąd Okręgowy odwołując się do ustalonych poglądów judykatury (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 8 stycznia 2014 r., II UK 242/13) przypominał, że od chwili wniesienia do sądu powszechnego odwołania od decyzji organu rentowego (w okolicznościach sprawy opartej na art. 83 ust. 1 ustawy systemowej), sprawa staje się sprawą cywilną i podlega rozpoznaniu według zasad właściwych dla tej kategorii spraw (art. 83 ust. 2 w związku z art. 1 k.p.c.). Innymi słowy ewentualne wady decyzji wynikające z naruszeń przepisów postępowania przed organem rentowym pozostają zasadniczo poza zakresem jego rozpoznania, a sąd w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych orzeka o prawach lub obowiązkach stron na podstawie właściwych przepisów prawa materialnego. Dalej Sąd Okręgowy wskazał, że według art. 83a ust. 2 ustawy systemowej, decyzje ostateczne Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (definiowane w art. 16 § 1 k.p.a. jako decyzje, od których nie służy odwołanie w administracyjnym toku instancji lub wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy), od

których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez organ rentowy uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. W uchwale składu siedmiu sędziów z 23 marca 2011 r., I UZP 3/10, (OSNP 2011 nr 17-18, poz. 233), mającej moc zasady prawnej, Sąd Najwyższy stwierdził, że od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydanej na podstawie art. 83a ust. 2 ustawy systemowej w przedmiocie nieważności decyzji przysługuje odwołanie do właściwego sądu pracy i ubezpieczeń społecznych. Kompetencja ta oznacza jednocześnie, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych sąd powszechny nie jest uprawniony do orzekania w przedmiocie nieważności decyzji administracyjnej, ale - przy uwzględnieniu przesłanek określonych w odpowiednich przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego - rozpoznaje istotę sprawy, którą stanowi istnienie (nieistnienie) wynikającego z przepisów prawa materialnego określonego prawa lub zobowiązania stwierdzonego wadliwą decyzją organu rentowego. Za uzasadnieniem wyroku Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2013 r., II UK 164/12, (OSNP 2013 nr 21-22, poz. 261), Sąd Okręgowy podniósł, że o ile prawo lub obowiązek stwierdzone było decyzją organu rentowego, to kwestia jej unieważnienia odnosi się przede wszystkim do prawa lub obowiązku poprzednio stwierdzonego. Sąd rozpoznający odwołanie na zasadach procesu cywilnego uzyskuje wyjaśnienie przewidzianych w k.p.a. przesłanek „stwierdzenia nieważności decyzji” określonych w art. 156 § 1 k.p.a. Jeżeli one zachodzą, a więc np. decyzja została wydana z rażącym naruszeniem prawa lub zawiera wadę powodującą jej nieważność z mocy prawa (art. 156 § 1 pkt 2 k.p.a.) to znaczy, że stwierdzone tą decyzją prawo lub zobowiązanie jest inne od stwierdzonego i dlatego to wadliwe stwierdzenie powinno podlegać „unieważnieniu”. Sąd dokonuje merytorycznej, a więc uwzględniającej przepisy prawa materialnego, kontroli prawidłowości decyzji organu rentowego.

W sprawie art. 83a ust. 2 ustawy systemowej, według Sądu Okręgowego, z całą pewnością nie mógł stanowić podstawy stwierdzenia nieważności decyzji z 7 stycznia 2008 r., ale był właściwą podstawą w oparciu, o którą Zakład wydał skarżoną decyzją. Jak bowiem wskazał Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z 3 marca 2016 r., również odmowa wszczęcia postępowania w sprawie unieważnienia decyzji, inaczej mówiąc, stwierdzenie braku przesłanek do unieważnienia decyzji, w konsekwencji odmowa zmiany ustalenia istniejącego stanu prawnego co do obowiązku uiszczenia składek, jest decyzją wydaną na podstawie art. 83a ust. 2 ustawy systemowej (III AUa 698/15). Z tego względu powołanie się przez Zakład w decyzji na ten właśnie przepis, Sąd Okręgowy ocenił jako niewadliwe. Sąd Okręgowy nie dopatrył się wadliwości także i w tym, że odmówiono wszczęcia postępowania, ponieważ decyzja organu rentowego z 7 stycznia 2008 r. w przedmiocie ustalenia istnienia po stronie odwołującego się należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia, na skutek wniesionego przez Przedsiębiorstwo (...) odwołania,

była przedmiotem rozpoznania najpierw przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga, a następnie przez Sąd Apelacyjny w Warszawie. Oznacza to, że tryb odwoławczy od decyzji, której unieważnienia strona odwołująca się domagała, został zainicjowany, co w konsekwencji prowadzi do wyłączenia możliwości zastosowania normy określonej w art. 83a ust. 2 ustawy systemowej. Treść tego przepisu w sposób jednoznaczny uzależnia możliwość uchylecia, zmiany lub unieważnienia decyzji od niewniesienia środka zaskarżenia w postaci odwołania; chodzi zatem wyłącznie o te decyzje, od których nie zostało wniesione odwołanie. Za słuszną Sąd Okręgowy uznał ocenę organu rentowego, który wskazał, że jedynie regulacja przewidziana w art. 83a ust. 2 ustawy systemowej mogłaby w sprawie znaleźć zastosowanie, ale tylko w przypadku niezłożenia przez odwołującego odwołania od decyzji z 7 stycznia 2008 r., co jednak miało miejsce. Z tego względu organ rentowy nie miał możliwości pozytywnego rozpatrzenia wniosku Przedsiębiorstwa (...) z 27 maja 2016 r. i w konsekwencji nie miał możliwości wydania decyzji o innej treści niż skarżona w niniejszym postępowaniu decyzja z 20 lipca 2016 r. Odnosząc się do zarzutów naruszenia art. 156 k.p.a. Sąd Okręgowy

wskazał, że dla stwierdzenia nieważności decyzji w trybie powyższego przepisu konieczne jest stwierdzenie jej obiektywnej bezprawności. Innymi słowy, konieczne jest ustalenie, że została ona wydana albo bez podstawy prawnej, albo z rażącym naruszeniem prawa. W ocenianej sprawie brak podstaw do formułowania zarzutu działania organu rentowego bez podstawy prawnej, jak również do oceny, że decyzja, której unieważnienia dochodzi strona skarżąca, rażąco narusza prawo. Od decyzji z 7 stycznia 2008 r., której unieważnienia żądała strona, przysługiwał bowiem środek odwoławczy do właściwego sądu, z którego skorzystano. Tym samym nie można uznać, by „swoisty” tryb odwoławczy uregulowany w art. 83a ust. 2 ustawy systemowej w powiązaniu z art. 156 k.p.a., mógł być stosowany w miejsce kontroli instancyjnej w postępowaniu sądowym albo - jak w tym przypadku - dodatkowo, niezależnie od kontroli instancyjnej. Możliwość korygowania takich decyzji, które zostały poddane kontroli instancyjnej, przewiduje art. 83a ust. 3 ustawy. Wskazuje on, że w sprawach rozstrzygniętych orzeczeniem właściwego sądu Zakład, na podstawie dowodów lub okoliczności, o których mowa w ust. 1: 1) wydaje we własnym zakresie decyzję przyznającą prawo lub określającą zobowiązanie, jeśli jest to korzystne dla zainteresowanego (art. 83a ust. 2 - powinno być 3 pkt 1 - ustawy systemowej) lub 2) występuje do właściwego sądu z wnioskiem o wznowienie postępowania przed tym organem, gdy z przedłożonych dowodów lub ujawnionych okoliczności wynika, że prawo nie istnieje lub zobowiązanie jest wyższe niż określone w decyzji (art. 83a ust. 2 pkt 2 ustawy).

W sprawie, o czym Sąd Okręgowy się już wypowiedział przy okazji analizy art. 83a ust. 1 ustawy, nie zaistniały żadne nowe dowody ani okoliczności, które powinny skutkować wystąpieniem przez Zakład do Sądu z wnioskiem o wznowienie postępowania w sprawie dotyczącej odwołania od decyzji z 7 stycznia 2008 r. Nie zaistniały także podstawy, aby Zakład wydał na nowo korzystną dla strony decyzję, działając w oparciu o art. 83a ust. 3 pkt 2 ustawy systemowej. Strona odwołująca się nie powołuje bowiem żadnych nowych okoliczności, faktów

i dowodów, które nie byłyby znane w postępowaniu z odwołania od decyzji z 7 stycznia 2008 r., a których Sąd ostatecznie oddalając odwołanie nie uwzględnił. Mając na względzie powyższe Sąd Okręgowy ocenił odwołanie Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w likwidacji w W. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 20 lipca 2016 r. jako niezasadne i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł o jego oddaleniu. **Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożyło Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. w likwidacji.** Apelujący zarzucił Sądowi Okręgowemu: 1) nierozpoznanie istoty sprawy poprzez zaniechanie zbadania materialnej podstawy żądania odwołania, pominięcie merytorycznych zarzutów odwołującego się zmierzających do jednoznacznego wykazania, że organ rentowy wydał decyzję z 7 stycznia 2008 r. z rażącym naruszeniem przepisów prawa; 2) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, tj. • art. 233 § 1 k.p.c. przez niedokonanie przez Sąd pierwszej instancji wszechstronnego rozważenia całego materiału dowodowego; • art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak odniesienia się w uzasadnieniu wydanego orzeczenia do twierdzeń odwołującego się składanych w odwołaniu, czy w trakcie rozprawy; • art. 468 k.p.c. poprzez nie ustalenie przez Sąd, jakie żądanie dotyczące wynikających z prawa materialnego praw lub zobowiązań adresata decyzji organu rentowego zostało zgłoszone w odwołaniu, • art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. przez oddalenie odwołania; 3) naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało wpływ na wynik sprawy: • naruszenie art. 83a ust. 1 ustawy systemowej poprzez błędną wykładnię i uznanie, iż w niniejszej sprawie znajduje on zastosowanie, mimo iż z treści przepisu wynika, że dotyczy on praw lub zobowiązań powstałych z mocy prawa i

decyzji deklaratoryjnych, gdy tymczasem decyzja organu rentowego, o której stwierdzenie nieważności chodzi, jest decyzją konstytutywną, co do której nie znajduje zastosowania przepis. Wskazując na takie zarzuty apelujący wniósł o: 1) uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i poprzedzającej go decyzji organu rentowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu, ewentualnie 2) uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, 3) na wypadek uznania przez sąd, że nie zachodzi podstawa do uchylenia zaskarżonego wyroku, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienie odwołania, i orzeczenie co do istoty sprawy. W uzasadnieniu apelacji podniesiono, że Sąd Okręgowy orzekł w całkowitym pominięciu podniesionej przez odwołujące się Przedsiębiorstwo istoty sprawy, która polega na tym, że: - decyzja z 7 stycznia 2008 r. jest decyzją ustalającą istnienie należności z tytułu nieopłaconych składek przez Przedsiębiorstwo (...) sp. z o.o. Oddział W. NIP (...) - jej adresatem jest Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o., - została wydana w wyniku umorzenia postępowania egzekucyjnego w administracji wobec majątku Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. Oddział W. NIP (...) z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, - nie może ona zatem potwierdzać istnienia stanu faktycznego lecz ustala stan faktyczny w stosunku do odwołującego się Przedsiębiorstwa (przyznał to organ rentowy powołując jako podstawę wydania decyzji art. 83 ust. 1 ustawy systemowej, który wprost mówi o ustaleniu przez organ rentowy istnienia należności, niestwierdzenia ich istnienia).

Wobec powyższego odwołujące się Przedsiębiorstwo zasadnie wnosi o stwierdzenie nieważności powyższej decyzji, gdyż jej rozstrzygnięcie stoi w sprzeczności z powołaną podstawą prawną jej wydania. Odnosząc się natomiast do argumentacji sądu pierwszej instancji w zakresie możliwości zastosowania art. 83 a ust. 1 ustawy systemowej apelujący wskazał, że w trybie tego przepisu możliwe jest ponowne rozstrzygnięcie o uprawnieniach powstałych ex lege przed wydaniem weryfikowanych decyzji deklaratoryjnych. Zobowiązanie nałożone decyzją z 7 stycznia 2008 r. nie mogło być więc przedmiotem ustalenia w postępowaniu normowanym w art. 83a ust. 1 ustawy. Ograniczenie zakresu uproszczonego postępowania z art. 83a ust. 1 ustawy systemowej do decyzji deklaratoryjnych jest uzasadnione tym, że przepis ten ma na celu usunięcie niezgodności decyzji (widocznej po przedstawieniu nowych dowodów lub ujawnieniu okoliczności istniejących przed jej wydaniem) z ukształtowaną ex lege sytuacją prawną zainteresowanego. W szczególności chodzi tu o wyeliminowanie decyzji, które przyznają prawo, pomimo że ono nie powstało, bądź uchylają zobowiązanie, pomimo że ono istnieje (J. Strusińska-Żukowska [w:] Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych. Komentarz, red. B. Gudowska. J. Strusińska-Żukowska, Warszawa 2011, s. 797). Zastosowanie uproszczonego trybu postępowania przewidzianego w art. 83a ust. 1 ustawy systemowej ma więc uzasadnienie w przywróceniu zgodności z prawem, co w oczywisty sposób wiąże się z ochroną interesu ubezpieczonego lub ochroną interesu ogółu ubezpieczonych (publicznych środków tworzących Fundusz Ubezpieczeń Społecznych). Taki cel „odpada” w sytuacji, w której, jak w rozpoznawanej przez sąd pierwszej instancji sprawie, sytuacja prawna apelującego - adresata decyzji - nie była przed jej wydaniem ukształtowana ex lege, lecz została dopiero ukształtowana decyzją organu. Wobec tego sąd pierwszej instancji dokonał błędnej subsumcji ustalonego stanu faktycznego do tego przepisu. Według apelującego, co odnosi się do niniejszej sprawy, w przypadku, gdy w sprawie zakończonej ostateczną decyzją konstytutywną stwierdzone zostaną istotne naruszenia organ rentowy po przeprowadzeniu postępowania co do

przyczyn stwierdzenia nieważności oraz co do rozstrzygnięcia istoty sprawy winien wydać w tym przedmiocie decyzję. W sprawie tego rodzaju nie stosuje się przepisów art. 83a ust. 1 i 2 ustawy systemowej, lecz przepisy kodeksu postępowania administracyjnego o stwierdzeniu nieważności. Zastosowanie wymagań przewidzianych w przepisach kodeksu postępowania administracyjnego jest uzasadnione tym, że w rozważanej sytuacji, w której postępowanie dotyczy decyzji konstytutywnej, decyzja wydana wskutek stwierdzenia nieważności kształtuje nową sytuację prawną stron. Powinny być zatem zachowane większe gwarancje ochrony adresata decyzji dotkniętego nowymi obowiązkami. Skarżący powołał jeszcze wyrok Sądu Najwyższego z 14 lutego 2013 r., III UK 49/12, (LEX nr 1318423), w którym Sąd ten stwierdził iż: „treść art. 83a ust. 2 ustawy systemowej prowadzi do wniosku, że w sprawach, o których mowa w tym przepisie, nie ma zastosowania art. 157 § 2 k.p.a., przewidujący wszczęcie postępowania w sprawach stwierdzenia nieważności decyzji na żądanie strony lub z urzędu. Zbyt daleko idącym byłoby jednak stwierdzenie, że strona zainteresowana w ogóle została w ten sposób pozbawiona możliwości żądania

zmierzającego do stwierdzenia nieważności ostatecznej decyzji wydanej w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zasadą postępowania administracyjnego - wyrażoną w art. 61 § 1 k.p.a. - jest bowiem wszczynanie tego postępowania na żądanie strony lub z urzędu. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, których przedmiotem jest żądanie strony zmierzające do stwierdzenia nieważności decyzji, znajduje odpowiednie zastosowanie art. 83 ust. 1 ustawy, który w sposób szeroki definiuje zakres indywidualnych spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych.” Likwidator odwołującej się Spółki na rozprawie apelacyjnej w dniu 14 czerwca 2019 r. poparł apelację i wniósł o stwierdzenie nieważności decyzji z 7 stycznia 2008 r. na podstawie art. 24 ust. 5d ustawy systemowej na skutek przedawnienia składek objętych tą decyzją. **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.** Apelacja podlega oddaleniu z braku podstaw do jej uwzględnienia.

Podlegające rozpoznaniu w pierwszej kolejności zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego, które miały wpływ na wynik sprawy, są bezzasadne.

Wydając zaskarżone orzeczenie Sąd pierwszej instancji prawidłowo zastosował normę wynikającą z art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie z nią sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Postawienie skutecznego zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania przyczyn, które dyskwalifikują postępowanie sądu w zakresie ustaleń, oznaczenia, jakie kryteria oceny sąd naruszył, a nadto wyjaśnienia dlaczego zarzucane uchybienie mogło mieć wpływ na ostateczne rozstrzygnięcie. Jednocześnie postawienie zarzutu błędnej oceny dowodów, a tym samym naruszenia powołanego wyżej przepisu, nie może być celem samym w sobie i musi zmierzać do zakwestionowania faktów ustalonych przez sąd. Tylko w takiej sytuacji można zakładać, że naruszenie powołanego przepisu postępowania mogło mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia. W ocenie Sądu Apelacyjnego, mimo postawienia zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., apelujący w istocie nie zakwestionował ani oceny dowodów, ani ustaleń Sądu, które, tak jak przyjął Sąd Okręgowy, pozostają bezsporne. Spór powstały między stronami - Przedsiębiorstwem (...) Sp. z o.o. w likwidacji adresatem decyzji z 20 lipca 2016 r. i organem rentowym - ma charakter prawny, przy czym o toczącym się postępowaniu Sąd Okręgowy zawiadomił zainteresowanych pracowników w liczbie 61 z tym, że jeden z nich - J. P. (2) zmarł 20 lipca 2015 r. (k 479- a. s.), zatem jeszcze przed złożeniem wniosku z 27 maja 2016 r. przez odwołującego się i przed wydaniem spornej decyzji. W związku z tym Sąd Apelacyjny zważył, że sądowe postępowanie odwoławcze z uwagi na przedmiot tej decyzji - odmowa wszczęcia postępowania w przedmiocie wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji z 7 stycznia 2008 r. stwierdzającej istnienie należności z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia za okres do lipca 2003 r. - podlegało wszczęciu i prowadzeniu między odwołującym się a organem rentowym, statusu

zainteresowanego w nim, nawet potencjalnie zainteresowanego, nie nabył pracownik, który zmarł przed jego wszczęciem. Dlatego J. P. (2) nie został wymieniony w komparycji rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego. Sąd Apelacyjny uznał, że również pozostałe zarzuty naruszenia przepisów postępowania - art. 328 § 2 k.p.c., art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., art. 468 k.p.c. - nie są zasadne. Sąd Okręgowy odniósł się do twierdzeń odwołującego się i jego zarzutów zgłoszonych w stosunku do zaskarżonej decyzji. Nie powstała konieczność ustalenia, jakie żądanie dotyczące wynikających z przepisów prawa materialnego zobowiązań adresata decyzji zostało zgłoszone w sytuacji, gdy Sąd Okręgowy jak najbardziej prawidłowo stwierdził, że art. 83a ust. 2 ustawy systemowej nie mógł stanowić podstawy stwierdzenia nieważności decyzji z 7 stycznia 2008 r., ale był właściwą podstawą, w oparciu o którą Zakład wydał skarżoną decyzję z 20 lipca 2016 r. Natomiast w związku z brakiem podstaw do uwzględnienia odwołania Sąd Okręgowy prawidłowo je oddalił na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. W odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 83a ust. 1 ustawy systemowej Sąd Apelacyjny zważył, że Sąd Okręgowy przepisu tego nie zastosował, a jego naruszenie przez błędną wykładnię i uznanie, że znajduje zastosowanie zarzucił apelujący. Sąd Okręgowy przyjął, że w sprawie nie zostały spełnione przesłanki z art. 83a ust. 1 ustawy, ponieważ przy wniosku z 27 maja 2016 r. nie przedstawiono żadnych nowych dowodów ani nie ujawniono okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, które miałyby wpływ na zobowiązanie z tytułu składek i na podmiot za to zadłużenie odpowiedzialny. We wniosku z 27 maja 2016 r. skarżący przedstawił własną ocenę i argumentację, i do tego taką, która była podnoszona w postępowaniu dotyczącym odwołania od decyzji z 7 stycznia 2008 r. (brak elementu nowości), i która nie spotkała się aprobatą. Według apelującego, w sprawie przepis art. 83a ust. 1 ustawy systemowej nie znajdował zastosowania, ponieważ decyzja objęta wnioskiem z 27 maja 2016r., czyli decyzja

z 7 stycznia 2008 r., nie miała charakteru deklaratoryjnego (ustalającego istnienie należności z tytułu składek), ale de facto konstytutywny, kształtujący zobowiązanie.

Co do zasady Sąd Apelacyjny zgadza się z apelującym, że ponowne ustalanie prawa lub zobowiązania stwierdzonego ostateczną decyzją Zakładu jest instytucją odrębną od wznowienia postępowania administracyjnego, wprowadzoną zamiast wznowienia postępowania administracyjnego, a jej regulacja w art. 83a ust. 1 ustawy systemowej, jest wyczerpująca i odrębna, co wyłącza stosowanie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego dotyczących wznowienia postępowania. Przepis ten (art. 83a ust. 1) dotyczy praw lub zobowiązań powstałych z mocy prawa przed wydaniem weryfikowanej decyzji i jedynie stwierdzonych tą decyzją ostateczną. Ograniczenie zakresu uproszczonego postępowania z art. 83a ust. 1 ustawy do decyzji deklaratoryjnych jest uzasadnione tym, że przepis ten ma na celu usunięcie niezgodności decyzji (widocznej po przedstawieniu nowych dowodów lub ujawnieniu okoliczności istniejących przed jej wydaniem) z ukształtowaną ex lege sytuacją prawną zainteresowanego. Zastosowanie uproszczonego trybu postępowania przewidzianego w art. 83a ust. 1 ustawy systemowej, ma więc uzasadnienie w przywróceniu zgodności z prawem. Taki cel odpada, gdy sytuacja prawna adresata decyzji nie była przed jej wydaniem ukształtowana ex lege, lecz została dopiero ukształtowana decyzją organu, np. dotyczącą przeniesienia odpowiedzialności za składki (patrz motywy postanowienia Sądu Najwyższego z 15 września 2011 r., II UZP 8/11, Legalis nr 60711). Wyłącznie do decyzji deklaratoryjnych konsekwentnie będzie miał zastosowanie ust. 3 art. 83a ustawy systemowej, bowiem wprost odnosi się on do hipotezy normy wyrażonej w art. 83a ust. 1 ustawy.

W rozpoznawanej sprawie charakter decyzji objętej wnioskiem Przedsiębiorstwa (...) o stwierdzenie nieważności, wbrew stanowisku tego Przedsiębiorstwa, nie ma istotnego, przesądzającego znaczenia, w pierwszej kolejności ze względu na unormowanie art. 83a ust. 2 ustawy systemowej oraz ze względu na związanie prawomocnym wyrokiem wynikające z art. 365 § k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne

osoby. Związanie treścią prawomocnego orzeczenia oznacza nakaz przyjmowania przez podmioty wymienione w art. 365 § 1 k.p.c. że w objętej orzeczeniem sytuacji faktycznej stan prawny przedstawia się tak, jak to wynika z sentencji wiążącego orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z 20 maja 2011 r., IV CSK 563/10). Odwołanie od decyzji z 7 stycznia 2008 r., ostatecznie na skutek wyłączenia do odrębnego rozpoznania części sprawy, zostało oddalone w dwóch postępowaniach. Sąd Okręgowy wskazał na sprawę o sygn. VII U 486/11 (III AUa 1152/14). Sądowi Apelacyjnemu znane urzędowo, z racji toczenia się w tutejszym Wydziale sprawy o sygn. III AUa 1437/16, jest to, że w tej sprawie z odwołania od decyzji z 7 stycznia 2008 r., z udziałem trzech zainteresowanych (pracowników) M. M., K. O. i A. S., wyłączonej do odrębnego rozpoznania (o czym wyżej była mowa) Sąd Okręgowy Warszawa-Praga wyrokiem z 17 sierpnia 2016 r. (VII U 752/14) oddalił odwołanie Spółki, a jej apelację wyrokiem z 25 września 2018 r. oddalił Sąd Apelacyjny (III AUa 1437/16). W uzasadnieniu tego wyroku podano, że decyzja z 7 stycznia 2008 r. została wydana wobec Spółki i obejmuje zaległości składkowe Spółki. Jeśli zaś chodzi o przepis art. 83a ust. 2 ustawy systemowej, stanowiący, że decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego, to wbrew odmiennemu zapatrywaniu apelującego, które wynika z uzasadnienia apelacji, zarzutu naruszenia tego przepisu nie postawiono, obejmuje on swoim zakresem wszystkie decyzje ostateczne Zakładu, a więc i deklaratoryjne, i konstytutywne, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, czyli sądu powszechnego (art. 83 ust. 2 ustawy). W ocenie Sądu Apelacyjnego, od jednego tylko, powyższego warunku uzależniono możliwość uchylenia, zmiany, unieważnienia decyzji organu rentowego na zasadach określonych w kodeksie postępowania administracyjnego. Jest to zrozumiałe o tyle, że w sytuacji, gdy o prawach i obowiązkach stron w związku z treścią decyzji

organu rentowego, niezależnie od jej charakteru, rozstrzygnął sąd powszechny, to z uwagi na unormowanie art. 365 k.p.c. oraz prawne rozgraniczenie drogi sądowej i drogi administracyjnej, nie jest dopuszczalne wzruszanie w drodze administracyjnej, i to w trybach nadzwyczajnych procedury administracyjnej, de facto rozstrzygnięć sądu powszechnego. Zważywszy na powyższe i na jak najbardziej prawidłowe rozważania Sądu Okręgowego o zasadach

rozpoznawania i rozstrzygnięcia spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, inicjowanych odwołaniami od decyzji organu rentowego, których nie ma potrzeby powtarzać, Sąd Apelacyjny za bezzasadne uznał twierdzenie apelującego o nierozpoznaniu istoty sprawy „poprzez zaniechanie zbadania materialnej podstawy żądania odwołania, pominięcie merytorycznych zarzutów zmierzających do jednoznacznego wykazania, że organ rentowy wydał decyzję z 7 stycznia 2008 r. z rażącym naruszeniem przepisów prawa”. Zasada rozpoznania sprawy co do istoty, czyli co do istnienia (nieistnienia) wynikającego z prawa materialnego określonego prawa lub zobowiązania w rozpoznawanej sprawie nie może się zmaterializować, bowiem przepis art. 83a ust. 2 ustawy systemowej wyłącza możliwość uchylecia, zmiany lub unieważnienia, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego, decyzji ostatecznych, od których zostało wniesione odwołanie i co do których zapadło prawomocne rozstrzygnięcie sądu powszechnego. Sąd Apelacyjny podziela pogląd Sądu Okręgowego, że tryb wynikający z art. 83a ust. 2 ustawy systemowej nie może być stosowany dodatkowo, niezależnie od skorzystania z drogi odwoławczej do sądu powszechnego, a apelujący w gruncie rzeczy do tego zmierzał, bowiem na rozprawie apelacyjnej powoływał się jeszcze na przedawnienie składek, których dotyczyła decyzja z 7 stycznia 2008 r. Zresztą kwestia przedawnienia była szeroko rozważana w sprawie o sygn. III AUa 1152/14. Sąd Apelacyjny podziela pogląd Sądu Okręgowego, że w rozpoznawanej sprawie art. 83a ust. 2 ustawy systemowej nie mógł stanowić podstawy stwierdzenia nieważności decyzji z 7 stycznia 2008 r., ale był właściwą

podstawą, w oparciu o którą Zakład wydał skarżoną decyzję odmawiającą wszczęcia postępowania w przedmiocie rozpatrzenia wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji, równoznaczną z odmową wszczęcia postępowania w sprawie unieważnienia decyzji. Kierując się powyższymi względami Sąd Apelacyjny z mocy art. 385 k.p.c. orzekł, jak w pkt. I sentencji. Podstawą ustalenia wynagrodzenia pełnomocnika organu rentowego przy uwzględnieniu wartości przedmiotu zaskarżenia stały się przepisy art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. i § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1804, obecnie tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r. poz. 265) w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia apelacji.

Sędziowie: PRZEWODNICZĄCY Magdalena Tymińska Magdalena Kostro-Wesołowska Anita Górecka